

Remissyttrande
Datum 2017-03-21
Diarienummer RS 2017-00576

Näringsdepartementet
N2017/00222/HL
n.registrator@regeringskansliet.se
n.remissier.ff@regeringskansliet.se

Yttrande – slutbetänkande För Sveriges landsbygder (SOU 2017:1)

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen vill poängtera att utredningens förslag inte alltid sammanfaller med det regionala utvecklingsansvaret. Utredningen efterlyser tvärsektorielt samarbete men lyfter inte in den regionala nivåns samverkande arbetssätt och förmåga att verka sektorsövergripande inom såväl näringslivsutveckling som infrastrukturplanering, kultur och socialt hållbar utveckling. Det finns också en fara i att se kunskap inom landsbygdsutveckling som något isolerat från övrig regional/lokal och nationell utveckling och Västra Götalandsregionen vill betona kopplingen till både stadsutveckling och regional utveckling.

- Västra Götalandsregionen bedriver genomgående en regional utvecklingspolitik där staden såväl som landet betraktas som en helhet och där vi frångått ett bidragsorienterat och kompensatoriskt synsätt på landsbygden. Hållbara samspel mellan stad och land är tydligt utpekat i den regionala utvecklingsstrategin för länet som Västra Götalandsregionen har lagstadgat ansvar för att ta fram och samordna genomförandet av.
- Utredningens bortser från den bredd av avancerade och kunskapsdrivna industri- och tjänsteföretag som finns på landsbygden och fokuserar främst på jordbruks-, livsmedels- och turistföretag.
- Västra Götalandsregionen är positiva till ökade satsningar på forskning inom landsbygdsekonomi men ställer sig tveksamma till utredningens förslag om att inrätta ett nytt forskningscentrum och ser hellre att man utvecklar den verksamhet som redan bedrivs vid SLU och regionala högskolor inom området.
- Västra Götalandsregionen anser att utredningens förslag om digitaliseringen enbart fokuserar på bredbandsinfrastrukturen men menar att det bör kompletteras med hur företag och organisationer på landsbygden bättre ska kunna nyttja digitaliseringen möjligheter.
- Västra Götalandsregionen vill framhålla att den höga efterfrågan och marknadstrycket på bredbandsutbyggnad gör att det behövs en större

satsning, än förslaget, till PTS och att pengarna hanteras av de regionalt utvecklingsansvariga i länet.

- Västra Götalandsregionen anser att förslaget om att ge länsstyrelserna i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov av investeringar i transportsystemet ska riktas till de regionalt utvecklingsansvariga som har mandat att upprätta regionala transportinfrastrukturplaner. Detsamma gäller förslaget om att ge Trafikverket i uppdrag att ange specifika objekt eller andra åtgärder i landsbygderna.
- För att undvika parallella strukturer vill Västra Götalandsregionen poängtera att utredningens förslag om att utveckla utbildningscentra i olika delar av landet bör kopplas till befintliga lärcentra som t.ex. Westum som samlar 33 kommunala lärcentra/vuxenutbildningar i Västra Götaland.
- Avseende kompetensplattformarbetet vill vi bredda utredningens fokus på framtagning av analyser. För att kunna nå tillväxt och utveckling genom bättre matchning handlar det även om strategiskt påverkansarbete, utvecklingsinsatser, lärande och erfarenhetsutbyte, något som Västra Götalandsregionen arbetar aktivt med.
- Västra Götalandsregionen ser att man gärna lättar på regelverken för kommunal översikts- och detaljplanering eftersom regelverken utgår från tätare bebyggelse och risker i staden och därmed blir för strikta och krångliga i förhållande till situationen på landsbygden. Det behövs proportionella regelverk i förhållande till risknivå och belastning på t.ex. miljö.
- Västra Götalandsregionen anser att utredningen missar kulturens och natur och kulturmiljöers roll som attraktiva livsmiljöer och motorer i platsutveckling på landsbygden. Autentiska miljöer och levande kulturarv är förutsättning växande turismnäringar på landsbygden. Landsbygdsorter behöver ekonomisk omsättning och kreativa mötesplatser där kulturdriven platsutveckling är en viktig motor för tillväxt på mindre orter.
- Västra Götalandsregion vill att kulturrådet ökar decentraliseringen i kultursamverkansmodellen för att undvika att parallella strukturer byggs upp.

Övergripande kommentarer

Den regionala nivån är förbisedd

Västra Götalandsregionen är sedan 1999 en storregion med ett regionalt tillväxt- och utvecklingsuppdrag som förts över från Länsstyrelsen till regionen. Västra Götalandsregionen har fyra större resurssatta uppdrag: hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur samt ett generellt uppdrag för regional hållbar tillväxt. För att styra våra satsningar har en strategi för tillväxt och regional utveckling tagits fram, i bred samverkan med kommuner, lärosäten, civilsamhälle och näringslivets

organisationer (RUS). Västra Götalandsregionen finansierar med regionala medel utvecklingsinsatser i hela regionen där landsbygden är en viktig del. Budgeten för det regionala utvecklingsuppdraget är på ca. 800 miljoner kronor per år och budgeten för kulturområdet är 1,5 miljarder per år. Förutom dessa insatser sker insatser bl.a. via nationella medel för regional tillväxt (s.k 1:1 medel) vilka utgör 66 miljoner kronor per år och medel som kanaliseras via Europeiska fonder. Västra Götalandsregionen leder strukturfondspartnerskapet Västsverige och växlar upp egna insatser via EU:s fonder. Utöver detta gör Västra Götalandsregionen stora satsningar på den regionala kulturen.

Västra Götalandsregionen ser att utredningen genomgående bortser från de möjligheter som finns att bedriva ett utvecklingsarbete på landsbygden genom de regionalt utvecklingsansvariga. Utredningen efterlyser tvärsektoriellt samarbete men lyfter inte in den regionala nivåns samverkande arbetssätt och förmåga att verka sektorsövergripande inom såväl näringslivsutveckling som infrastrukturplanering, kultur och socialt hållbar utveckling. Det är genom att skapa och vidmakthålla långsiktiga system som ytterligare ansvar och mandat kan överflyttas från central statlig nivå till den regionala och lokala, vilket ger större möjligheter att anpassa till förhållanden i län och kommuner.

Olika typer av landsbygd

Västra Götalandsregionen anser att utredningen borde lyfta att det finns olika typer av landsbygder, förutom de 23 kommuner som särskilt pekats ut, vilket kan innebära att olika åtgärder är mer eller mindre effektiva utifrån de skilda förutsättningarna.

Investera i landsbygden i stället för bidrag

Västra Götalandsregionen bedriver genomgående en regional utvecklingspolitik där staden såväl som landet betraktas som en helhet och där vi frångått ett bidragsorienterat och kompensatoriskt synsätt på landsbygden.

Utvecklingsinsatserna för landsbygden bör även riktas mot att identifiera "landsbygdsmotorer", platser och aktörer och bygga stödjande strukturer runt dessa. Det kan vara turistattraktioner, handelsplatser, livsmedelskluster, framgångsrika industrier på landsbygd, tillväxtskapande företag och entreprenörer av olika slag till exempel Unga Landsbygdspriset i Västra Götaland.

Kapitel 2 Näringsliv och företagande

I utredningen talas om att kraftigt öka den inhemska produktionen inom de gröna näringarna, öka produktiviteten i jordbruksföretagen, öka innovationsgraden i den gröna näringarna och statens närvaro på landsbygden.

Yttrande: Västra Götalandsregionen saknar, mot bakgrund av ovan beskrivning, ett förslag om ett tydligare ägardirektiv i dessa riktningar till Sveriges

Landsbygdsuniversitet (SLU) - det enda universitet som direkt lyder under Näringsdepartementet.

Analysen i kapitlet fokuserar på jordbruk, livsmedel och turism. Västra Götalandsregionen vill framhålla att det finns en bredd av företagande på landsbygden med även avancerade och kunskapsdrivna industriföretag som utredningen inte har belyst.

Kapitel 2.3 Näringsliv och företagande i en sammanhållen landsbygdspolitik...

I utredningen beskrivs att "värden från landsbygdens tillgångar... ofta hamnar utanför del lokala ekonomin".

Yttrande: Västra Götalandsregionen motsätter sig utredningens beskrivning av landsbygden och vill att utredningen tar hänsyn till det skifte som pågått de senaste 5-8 åren där landsbygden inte längre bara är en råvaruleverantör utan består av alltfler lokala livsmedelsindustrier i form av slakterier, mejerier, bryggerier mm. En utveckling som vi ser inom andra sektorer, som energisektorn där vindkraft och solenergi ökar sin marknadsandel.

Kapitel 2.3.2 Förnyelse och innovationer

Yttrande: Västra Götalandsregionen anser att utredningen fokuserar för mycket på Vinnovas insatser och att deras uppdrag kommer att lösa stora delar av förnyelsen av näringslivet på Landsbygden. Troligtvis är inte Vinnova den viktigaste myndigheten för att åstadkomma förnyelse av små och medelstora företag på landsbygden då det inte bara är forskning som företagen kommer att behöva. Utredningen fokuserar på rådgivning och bortser från vikten av en fungerande kapitalförsörjning i hela landet. Vi tycker att det är viktigt att man ser över hur kapitalförsörjning ska kunna ske även utanför storstäderna.

Västra Götalandsregionen ifrågasätter utredningens övertro på systemet med innovationsgrupper som används inom EIP-Agri. Västra Götalandsregionens erfarenhet är att det finns ett mycket brett innovationssystem med långt större erfarenhet än den nyligen startade EIP-Agri som bör utnyttjas bättre. Här vore det bättre att utveckla industriella utvecklingscentrum, IUC, som kan sprida och bidra till en ökad kompetens/kunskapsöverföring inom produktion- och produktutveckling, marknad etc. Här vill Västra Götalandsregionen betona att kunskapsöverföringen ska ske från den forskning som företagen behöver och inte nödvändigtvis den forskning som råkar vara lokaliserad på landsbygden. Här behöver staten gå in och ta ansvar för att det finns utvecklingscentra som kan bidra till förnyelse i företagen.

Ett annan viktig åtgärd som inte nämns i utredningen är att få ut kunskap som finns inom institutsfären (RISE) till företagen på landsbygden. Ett av RISEs fokusområden är biobaserad ekonomi. Här kan staten ta ett större ansvar att koordinera och finansiera institutens arbete mot företagen. Västra Götalandsregionen vill också lyfta fram Industriell Dynamik, ID. Via RISEs

dotterbolag Swerea IVF arbetar ID med att underlätta företagens ingång till universitet, högskolor och institut.

Kapitel 2.3.5 Kunskapsutveckling om näringsliv i landsbygderna

Yttrande: Västra Götalandsregionen är positiva till ökade satsningar på forskning inom landsbygdsekonomi men ställer sig tveksamma till utredningens förslag om att inrätta ett nytt forskningscentrum. Sveriges Landsbygdsuniversitet (SLU) har redan en verksamhet inom landsbygdsutveckling. Det vore bättre att stärka upp den verksamhet som bedrivs där och kanske också verksamhet som finns på andra regionala högskolor inom området. Det finns också en fara i att se kunskap inom landsbygdsutveckling som något isolerat från övrig regional/lokal och nationell utveckling och Västra Götalandsregionen vill betona kopplingen till både stadsutveckling och regional utveckling. Västra Götalandsregionen saknar också ett resonemang kring forskningsresurser och hur forskningen ska finansieras.

Kapitel 2.3.6 Servicegaranti till små och medelstora företag

Yttrande: Västra Götalandsregionen ser positivt på att Tillväxtverket får i uppdrag att se över regelverk och myndighetsutövning för företag på landsbygden. Exempel på utmaningar på landsbygden handlar bl.a. om livsmedelshanteringen kopplad till transport och upphandling av transporter. Regionutvecklingsnämnden har beslutat om en checklista för landsbygdssäkring av beslut som påverkar utvecklingen på landsbygden.

Kapitel 3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Utredningens förslag om digitaliseringen fokuserar på bredbandsinfrastrukturen. Västra Götalandsregionen ser att detta är en viktig del men att utredningen bör kompletteras med hur företagen på landsbygden ska kunna få ett ökat mervärde av digitaliseringen (se bl.a. Nyindustrialiseringsstrategin). Digitaliseringen är inte enbart en fråga om bredband och distribution – den innehållsproduktion kulturfältet skapar är en innovativ motor inom den nya tekniken.

Kapitel 3.1 Hela landet ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter

Kommitténs förslag: Regeringen ser över förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation med huvudsyftet att avsevärt höja nivån för samhällsomfattande tjänster (SOT-nivån). Statens digitala infrastruktur samordnas i enlighet med förslagen i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1). Regeringen utreder hur digital infrastruktur kan organiseras som ett femte transportslag efter 2025.

Yttrande: Västra Götalandsregionen instämmer i förslagen.

Kapitel 3.1.1 Stora behov av bredbandsutbyggnad i landsbygderna

Kommitténs förslag: Regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband med avvecklingen av kopparnäten.

Yttrande: Västra Götalandsregionen instämmer i förslaget, men bedömer att det är minst lika viktigt att börja diskutera ökad robusthet/redundans i fiber och mobilnäten genom extra strömförsörjning etc.

Kommitténs förslag: Bredbandsforum ges i uppdrag att ansvara för att samordna en främjandeverksamhet för potentiella små nät i landsbygderna.

Yttrande: Västra Götalandsregionen instämmer i förslaget och vill komplettera med att främjandeuppdraget också borde innefatta att beakta robusthetsåtgärder såsom strömförsörjning vid alla nodstationer i bredbandsnäten. Detta är viktigt ur ett digitaliseringsperspektiv med tanke på utbyggnad av vård i hemmet mm. Västra Götalandsregionen bedömer att betydligt fler än 100 000 människor kommer att kunna få anslutningar på landsbygden utan stöd

Kapitel 3.1.2 Fullborda bredbandsutbyggnaden med innovationsupphandling till 2025

Kommitténs förslag: Regeringen anslår 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen (PTS) för att myndigheten ska kunna fördela medel till länsstyrelserna för att fullborda bredbandsutbyggnaden. Inom ramen för anslaget har även Post- och telestyrelsen möjlighet att upphandla bredband till hushåll och företag som saknar uppkoppling.

Yttrande: Västra Götalandsregionen ser hellre att en större summa per år, t.ex. 500 miljoner kronor, anslås till PTS, men kanske då under kortare tid för samma totalsumma. Den höga efterfrågan och marknadstrycket just nu gör att en större satsning behövs snabbt. Västra Götalandsregionen vill även framhålla att pengarna går till de regionalt utvecklingsansvariga i länet, där den utpekade regionala bredbandskoordinatören är placerad.

Kommitténs förslag: Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021–2027 så att länsstyrelserna tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet.

Yttrande: Västra Götalandsregionen anser att det är rimligt att jordbruksverket ansvarar för Landsbygdsprogrammet även i nästa period men att myndigheten där den regionala bredbandskoordinatören sitter borde vara den som har ansvar för att genomföra de innovativa upphandlingarna. Anledningen till detta är att det då finns en kontinuitet i verksamheten, något som inte finns inom bredbandsområdet hos Länsstyrelserna idag. Samverkan bör dock ske med Länsstyrelsen, kommunerna och de kommersiella aktörerna. De 23 kommunerna med störst behov borde få tillgång till ett separat stöd utöver den årliga summan ovan så att resurser kan gå till hela landet efter behov.

Kommitténs förslag: Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag som till delar ska kunna anpassas till regionala utvecklingsstrategier, regionala bredbandsstrategier samt andra regionala förutsättningar.

Yttrande: Västra Götalandsregionen instämmer i förslaget. Det är bra om upphandlingarna kan göras efter de regionala förutsättningarna eftersom dessa skiljer sig åt så mycket i landet.

Kommitténs förslag: Regeringen förtydligar de regionala bredbandskoordinatörernas uppdrag, så att det framgår att dessa utgör kontaktpunkt gentemot aktörerna som ingår en upphandling.

Yttrande: VGR instämmer i förslaget och ser detta som ett skäl för att ansvaret för att göra upphandlingarna bör ske där det regionala utvecklingsansvaret finns.

Kapitel 3.2.1 Nationella mål och planer för politiken

Kommitténs förslag: Länsstyrelserna ges i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar i transportsystemet i planeringsunderlaget till länsplanerna för regional transportinfrastruktur.

Yttrande: Västra Götalandsregionen anser att uppdraget tydligt ska riktas till den myndighet som är regionalt utvecklingsansvarig, dvs. den aktör som har ansvar för upprättande av regionala transportinfrastrukturplaner (som en del i sitt arbete med systemanalyser) snarare än till Länsstyrelsen. Trafikverket bör ges i uppdrag att bistå de regionala planupprättarna att få erforderligt underlag, då det är trafikverket som har den informationen. Vi ser inte att Länsstyrelsen bör ha denna roll.

Vi vill också markera att underhåll av vägar, även det regionalt finmaskiga vägnätet, är ett statligt ansvar inom den nationella infrastrukturplanen, men som regionalt ansvarig för transportinfrastrukturen tar vi gärna fram underlag för att påvisa behovet. Att vidmakthålla det vägnät vi har är mycket viktigt och görs inte i tillräcklig omfattning idag, vilket drabbar näringsliv och boenden.

Kommitténs förslag: Trafikverket ges i uppdrag att ange specifika objekt eller andra åtgärder i landsbygderna, som ska prioriteras i transportplaneringen på regional nivå.

Yttrande: Västra Götalandsregionen anser att uppdraget bör riktas tydligt till ansvarig myndighet för upprättande av regionala transportinfrastrukturplaner (dvs. regionalt utvecklingsansvariga) snarare än till Trafikverket. Trafikverket bör ges i uppdrag att stötta de regionala planupprättarna med underlag. Vi delar bilden om att de regionala järnvägarna har mycket stor betydelse för regionens utveckling, och möjligheten att bo i hela regionen och resa hållbart, samtidigt som oron är stor att dessa inte kommer ges den prioritet som krävs för att upprätthålla en god funktionalitet. Västra Götalandsregionen har nyligen tagit fram en utredning som visar på ett stort behov av både underhålls- och investeringsåtgärder för att

utveckla de regionala banor som finns i Västra Götaland. (120 mkr/år i underhåll resp 6 mdkr i investeringar.)

Kapitel 3.2.2 Insatser för ökad tillgänglighet

Kommitténs förslag: Regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget. Utgångspunkten bör vara att avdraget ska vara avståndsbaserat.

Yttrande: Västra Götalandsregionen stöder förslaget. Vi bedömer att det gynnar såväl landsbygden som ett ökat hållbart resande. (Svensk kollektivtrafik har tagit fram ett förslag i samverkan som utgår från en avståndsbaserad modell och som Västra Götalandsregionen stöder.)

Kommitténs förslag: Regeringen lägger fram förslag som underlättar samordningen av olika typer av persontransporter i landsbygderna

Yttrande: Västra Götalandsregionen har arbetat med frågan och har det som ett prioriterat utvecklingsområde i trafikförsörjningsprogrammet att se hur vi till exempel kan förbättra samordningen mellan skolskjuts och allmän linjetrafik. Det finns inte enkla generella lösningar utan samordningen måste utgå från lokala förutsättningar. Potential finns att öka samordningen, men oftast till en kostnad i form av sämre service antingen för vardagsresenären eller för skoleleven, som måste ställas emot den ekonomiska samordningsvinsten. Bedömningen är att privatbilen fortsatt behöver ha en viktig roll på landsbygden men att samåkning och en omställning av vanor till att åka bil kortare sträckor till ett kollektivtrafikstråk är en angelägen utveckling, parallellt med att privatbilens ställs om för att drivas med fossilfria bränslen.

Kommitténs förslag: Regeringen underlättar så att ideell och kostnadsdelande samåkning blir tillåten i landsbygderna.

Yttrande: Västra Götalandsregionen stöder förslaget. Vi arbetar med liknande projektverksamhet och ser att förslaget från kommittén är angelägen. Detta bör dock inte avgränsas till att gälla endast landsbygd.

Kommitténs förslag: Regeringen prioriterar landsbygderna vid testverksamhet och mer permanent införande av självkörande fordon.

Yttrande: Förarkostnaden utgör en stor andel av kostnaden för såväl busstrafik, som den anropsstyrda kollektivtrafiken med taxi. Självkörande delade fordon innebär en stor potential för att mer kostnadseffektivt och flexibelt kunna erbjuda tillgänglighet. Det förutsätter att fordonen fortfarande delas effektivt och kör på fossilfria bränslen för att förslaget ska driva mot ökad hållbarhet. Vi ser att, trots att självkörande fordon är en realitet inom kort är det relativt långt till att ett fordon ska kunna köra helt obemannat och ta ansvar för resenärer/skolbarn på landsbygden i hela landet.

Kapitel 4 Kompetensförsörjning

Kapitel 4.1 Betydelsen av närhet och möjligheter till högre utbildning i landsbygderna

Yttrande: Västra Götalandsregionen delar utredningens uppfattning om värdet av tillgång till högre utbildning i hela landet men vill poängtera att ökad tillgång till hela utbildningskedjan har stor betydelse för landsbygden. I detta sammanhang vill vi särskilt poängtera yrkeshögskolans utvecklingsmöjligheter på landsbygden och att den bör kunna ha ett mer omfattande upptagningsområde. YH-formen har möjlighet att erbjuda viktiga utbildningar som bidrar till matchning inom bristyrken på landsbygden. Yrkeshögskolan erbjuder även möjlighet att läsa utbildning på distans. Vi vill även lyfta Naturbruksgymnasiernas roll i Västra Götaland, där de har i uppdrag att både utbilda ungdomar och vuxna samt fungera som kompetenscentrum för de gröna näringarna. Som kompetenscentrum driver Naturbruksgymnasierna utvecklingsprojekt som handlar om att testa och introducera nya tekniker och arbetsmetoder till näringen.

Västra Götalandsregionen ser gärna från nationell nivå mer omfattande och breda insatser inom vuxenutbildningen för att tillgodose möjligheterna till karriärväxling inom de olika näringarna på landsbygden.

Kapitel 4.2 Nationella mål för politiken

Kommitténs förslag: Universitet och högskolor ges i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet.

Regeringen ser över indikatorerna inom resurstilldelningssystemet i syfte att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna.

Yttrande: Västra Götalandsregionen ser positivt på kommitténs förslag då vi har goda erfarenheter av de tre regionala högskolornas betydelse i Västra Götaland. En nyligen genomförd studie visar på förhöjd utbildningsnivå samt högre andel högskoleutbildade bland de som arbetar i kommunerna närmast högskolan.

Vi ser positivt på förslaget att högskolorna ska erbjuda fler distansutbildningar samt till översyn av indikatorerna i resurstilldelningssystemet för att möjliggöra detta. Särskilda ansträngningar bör också göras för att bredda rekryteringen i landsbygdsområdena där tidigare erfarenhet av högre utbildning är begränsad jämfört med t ex storstadsområdena.

Västra Götalandsregionen instämmer i att lärosätena har en viktig uppgift att utbilda för morgondagens arbetsmarknad och att dess behov bättre avspeglas i den årliga resurstilldelningen till universitet och högskolor. Vi har tidigare lyft vikten av att det finns arenor för regelbunden och systematisk samverkan med arbetslivets representanter och andra lärosäten om dimensionering av högskolans utbildning (Yttrande över Högre utbildning under tjugo år SOU 2015:70).

Kapitel 4.3 Utbildningscentra för högre utbildning

Yttrande: Västra Götalandsregionen delar utredningens förslag om att det finns behov av utbildningscentra i olika delar av landet. Dock behöver det finnas tydliga kopplingar till befintliga lärcentra för att undvika parallella strukturer. Västra Götalandsregionen vill framhålla behovet av finansiering samt vikten av uppföljning och utvärdering. I Västra Götaland finns etablerade strukturer såsom Westum som samlar 33 kommunala lärcentra/vuxenutbildningar i Västsverige och vars uppdrag är att främja öppet lärande och distansutbildningar.

Kapitel 4.3.1 Kompetensplattformar som del av utbildningscentra

Kommitténs förslag: Tillväxtverkets uppdrag om att utveckla riktlinjer för regionalt kompetensutvecklingsarbetet kompletteras, så att kompetensplattformerna utvecklas med huvudsyfte att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet.

Yttrande: I Västra Götalandsregionens arbete med kompetensplattformsuppdraget har vi tagit fram analyser och prognoser, om tillgång och behov. I analyserna har Västra Götalandsregionen utgått från ett regionalt, delregionalt och kommunalt perspektiv vilket gett såväl oss som kommunerna i länet, ett viktigt kunskapsunderlag. Västra Götalandsregionen har tillsammans med Skåne och Stockholms län, SCB m.fl., även utvecklat en modell för regionala utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser. Vi efterfrågar en nationell ambition att medverka i finansieringen och erbjuda regionala prognoser.

Kompetensplattformen i Västra Götaland står på fyra ben; 1) framtagning av prognoser och kunskapsunderlag, 2) strategisk påverkan genom samråd inför ESF-utlysningar, 3) genom att initiera och finansiera utvecklingsprojekt samt 4) bidra till lärande och erfarenhetsutbyte. Det är viktigt att poängtera att arbetet inte enbart handlar om framtagning av analyser utan att de övriga delarna är centrala för att kunna nå tillväxt och utveckling genom bättre matchning.

Kapitel 4.3.2 Kunskapslyftet som del av utbildningscentra

Kommitténs förslag: Regeringen säkerställer regional spridning av utbildningsplatser i landsbygden och beaktar kommitténs förslag om utbildningscentra i andra satsningar inom kunskapslyftet.

Regeringen uppmärksammar kravet om villkorad finansiering av platserna till yrkesvux i de glesa och mycket glesa kommunerna i landsbygden.

Yttrande: Västra Götalandsregionen anser det viktigt med tillgång på utbildningsplatser i landsbygden. Kunskapslyftets ambitioner med rättighet för vuxna att studera hos olika utbildningsanordnare samt utveckling av bl.a. validering och SFI ställer krav på samordning och samverkan. Där kan utbildningscentra spela en central roll på lokal och mellankommunal nivå. Även här vill vi från Västra Götaland lyfta frågan om att bygga vidare på de strukturer som redan finns.

I Västra Götaland sker utbildningssamordningen delregionalt (Göteborgsregionen, Skaraborg, Fyrbodalen och Sjuhäradsregionen). Kommuner samarbetar utifrån efterfrågan vilket bidrar till en spridning av utbildningsplatser. Västra Götalandsregionen håller ihop den strategiska samverkan på regional nivå.

Västra Götalandsregionen ser positivt på regeringens satsning på yrkesvux i budgetpropositionen för 2017. Förordningen som reglerar satsningen har dock visat sig ha motsatt effekt än den avsedda, bland annat på grund av allt för detaljerade villkor för att få statlig medfinansiering (§20, punkt2). Det nya regelverket har även införts med så kort varsel att utbildningar inte genomförs. Effekterna i bl.a. Göteborgsregionen är påtagliga inom vård- och byggsektorn där efterfrågan på arbetskraft är hög. Detsamma gäller kommuner i mer glesa områden.

Kapitel 5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

Yttrande: Västra Götalandsregionen vill särskilt lyfta vikten av att involvera de regionalt utvecklingsansvariga i arbetet med den fysiska planeringen kopplat till den regionala utvecklingen, och har yttrat sig positivt över bostadskommitténs förslag om att få formellt ansvar för regional (mellankommunal) fysisk planering.

Vi menar även att det krävs en balansgång mellan hållbart resande och att tillåta bostadsbyggande i attraktiva landsbygds lägen, då dessa lägen många gånger är svåra att kollektivtrafikförsörja effektivt. Ett sätt att verka för hållbart resande utanför större städer är genom utveckling av stationssamhällen längs våra järnvägar. Trafikverket har i dag bara i uppdrag att vidta åtgärder för att minska buller och öka säkerhet vid befintlig bebyggelse vid utbyggnad av t ex järnväg. Västra Götalandsregionen anser att det bör ingå i Trafikverkets uppdrag att vid investering och reinvestering i järnväg också ha ansvar för att vidta bullerdämpande åtgärder som möjliggör för bebyggelse i närheten av järnvägen. Om inte bostäder och verksamheter kan förläggas så att de kan nyttja järnvägen försvinner en stor del av syftet och nyttan med investeringen. Västra Götalandsregionen arbetar bl.a. för att utveckla stationssamhällen för att möjliggöra för hållbart resande i mindre orter. Staten behöver bli mycket tydligare och vidta åtgärder som underlättar sådan utveckling.

Västra Götalandsregionen ser positivt på att man har en helhetssyn och ser över riksintressenas areal.

Kapitel 6 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Kapitel 6.2.1. Statlig vägledning till kommunernas arbete med lokal serviceutveckling

Yttrande: Västra Götalandsregionen ser att man gärna lättar på regelverken för kommunal översikts- och detaljplanering eftersom regelverken utgår från tätare bebyggelse och risker i staden och därmed blir för strikta och krångliga i förhållande till situationen på landsbygden. Det behövs proportionella regelverk i

förhållande till risknivå och belastning på t.ex. miljö. Eftersom de regionalt utvecklingsansvariga ansvarar för att ta fram och genomföra regionala serviceprogram bör Västra Götalandsregionen delta i arbetet med att ta fram vägledningen.

Kapitel 6.2.2. Den samhällsomfattande posttjänsten i landsbygderna

Yttrande: Västra Götalandsregionen delar utredningens uppfattning om att postservice och ekonomisk stabilitet för samhällstjänster på landsbygden är av stor betydelse och inte bör försämrats. Det kan finnas behov av högre ersättning för ombudstjänster på landsbygden eftersom bl.a. kostnaderna för transporter är högre.

Kapitel 6.2.3. Kreditinstitutens ansvar för betaltjänster och kontanthantering behöver lagregleras

Yttrande: Västra Götalandsregionen delar utredningens förslag till ökade rättigheter att öppna betalkonton för företag och föreningar.

Kapitel 6.4.2. Kommunernas förmåga att rekrytera personal

Yttrande: Västra Götalandsregionen framhåller att Lagen om offentlig upphandling behöver anpassas så att flera kommuner kan gå samman i att anställa den specialistkompetens de behöver. Västra Götalandsregionen delar utredningens förslag om att insatser för nyanlända behöver stärkas på landsbygden. Landsbygdsorter behöver lyftas som goda instegsplatser för integration och etablering i det svenska samhället.

Kapitel 6.5 En kulturpolitik för hela landet

Yttrande: Västra Götalandsregionen anser att utredningen missar kulturens roll som turistattraktion vilket särskilt gäller landsbygden. Landsbygdsorter behöver ekonomisk omsättning och turism genom kulturattraktioner är ofta en motor för tillväxt för mindre orter. Landsbygdens konkurrenskraft bygger i hög grad på orternas och platsernas attraktionskraft och där behövs kraftfulla satsningar, såväl kulturturism som servicenivå, bredband och kommunikationer.

Kapitel 6.7.1 Kulturen behöver bli mer tillgänglig i landsbygderna

Yttrande: Västra Götalandsregionen instämmer i utredningens framhållande av digitaliseringens betydelse för att invånare på landsbygden ska ha ökad tillgång till kultur. Vi har tillgodosett en digitalisering av biografer i alla kommuner samt genomfört en regionalisering av tre internationella storstadsfestivaler både digitalt och med verksamhet på plats. Västra Götalandsregionen ser att utredningen även bör ta hänsyn till den deltagande möjligheten på nätet. Om digitalisering endast ses som en distributionsfråga har man löst mycket litet av landsbygdens brister för ett vidgat deltagande i kulturlivet.

Från utredningen. "För att markera att Kulturrådets uppdrag att verka för kulturens tillgänglighet också har en geografisk dimension föreslår kommittén att

regeringen ger Kulturrådet i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att bidra till att göra kulturen tillgänglig i Sveriges landsbygder”

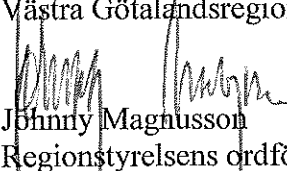
Yttrande: Västra Götalandsregionen delar utredningens beskrivning av att den statliga nivån agerar sektorsvis och att det snävt ämnesmässiga perspektivet inte skapar den samverkan landsbygderna behöver. Västra Götalandsregion vill tillägga att kulturrådet bör öka decentraliseringen i kultursamverkansmodellen. Det kan göras genom att nationella satsningar som exempelvis *Åga rum* genomförs inom ramen för samverkansmodellen i stället för att parallella strukturer byggs upp. De regionala självstyrelseorganen har kunskap om den lokala nivån och arbetar inkluderande med civilsamhälle och studieförbund.

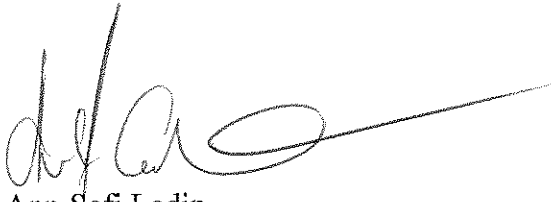
Kapitel 9. Civilsamhället utvecklar landsbygderna

Yttrande: Västra Götalandsregionen instämmer i utredningens konstateranden kring civilsamhällets betydelse för landsbygdsutvecklingen. Västra Götalandsregionen arbetar på bred front för att stärka den sociala ekonomins möjlighet att bidra till den lokala och regionala utvecklingen. Det gör vi bl.a. genom insatser inom socialt entreprenörskap på landsbygden där föreningslivet bidrar till såväl platsutveckling som integration. Västra Götalandsregionen har även en regional överenskommelse med social ekonomi där idéburet offentligt partnerskapsavtal har tecknats mellan hälso- och sjukvården och aktörer i föreningslivet.

Kapitel 9.3.1 Förslag till förstärkning, förnyring och förnyelse genom folkbildning

Yttrande: Västra Götalandsregionen ställer sig bakom kommitténs förslag om uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Vi vill även framhålla att på region/landstingsnivå är civilsamhället och folkbildningen, en del av kulturpolitiken. Västra Götalandsregionen vill lyfta fram att om man ser till invånarantalet är inte landsbygden förfördelad, men instämmer i att i geografiskt stora men befolkningsfattiga kommuner kan det saknas insatser för folkbildningen

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör